

Jaromír Švarc – učitel, botanik a ochránce přírody

PETR LEPŠÍ¹, ESTER EKRTOVÁ²

¹AOPK ČR, Správa CHKO Blanský les, Vyšný 59, CZ-381 01 Český Krumlov, plepsi@seznam.cz; ²Náměstí bratří Čapků 264, CZ-588 56 Telč, ester.hofhanzlova@centrum.cz; *korespondující autor

Publikováno on-line 31. 12. 2016

Jaromír Švarc se narodil v Třešti 8. června 1931. V Třešti, v části zvané Zbořilov (dnes Jungmannova ulice), také vyrůstal. V mělkém údolí Pod vrškem s bezejmenným potokem, kde trávil nejmladší období svého života, začínal jeho úzký vztah k přírodě. Jeho zájem o vše co rostlo a hýbalo se, podporovali již od raného dětství rodiče, kteří měli v rodinné knihovně mnoho přírodovědných knih. Zejména s otcem chodil jako malý chlapec na vycházky a učil se poznávat rostliny, ptáky, motýly, brouky, horniny, nerosty i hvězdy. Na začátku II. světové války mu maminka koupila Polívkův „Klíč k určování rostlin, vyskytujících se u nás nejčastěji“, a tím byl určen jeho směr zájmu. Studijní dráhu začal Jaromír Švarc na reálném gymnáziu v Telči. Po maturitě v roce 1951 byl přijat na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, kterou však musel z rodinných důvodů opustit. V první polovině padesátých let učil na základní škole ve Stonařově a v letech 1952–1954 absolvoval také povinnou vojenskou službu. Zbylou část svého produktivního života až do odchodu do důchodu působil na základní škole v Třešti, kde vyučoval přírodopis, chemii a pěstitelské práce. Vysokoškolské vzdělání získal dálkovým studiem Pedagogického institutu v Jihlavě v roce 1963. Zemřel v rodném městě v nedožitých 84 letech 1. dubna 2015.

Velmi úzký vztah k přírodě, botanice a Třeštsku jej provázal celý život. V roce 1967 se stává členem první redakční rady Vlastivědného sborníku Třeště a okolí (poslední číslo sborníku vyšlo v roce 1978, od roku 2005 bylo vydávání opět obnoveno), do kterého také přispíval. Od roku 1969 byl členem Československé (dnes České) botanické společnosti a v roce 1974 se stal i členem její Jihočeské pobočky, v jejíž výboru pracoval do roku 2010.

V botanice se věnoval především floristice. Byl dobrým znalcem květeny svého působiště tj. pomezí jižních Čech a jižní Moravy – širokého okolí Třeště, Telče, Jihlavy, Polné a Dačic. Velmi aktivně se podílel na výzkumu květeny těchto oblastí a byl zapojen i do celostátního síťového mapování rostlin organizovaného B. Slavíkem a pravidelně také doplňoval floristické údaje do fytochorionů pro Květenu České republiky. Plně se zapojoval do aktivit Jihočeské pobočky Č(S)BS. Účastnil se jak výzkumu vybraných území, tak např. výzkumu návesní květeny, ale i kritických skupin rostlin (rody *Rubus* a *Taraxacum*). Při terénním výzkumu Dačicka organizovaném Jihočeskou pobočkou v letech 1998–2003 byl spolu s paní L. Vaněčkovou důležitou místní spojkou a znalcem území. Podílel se také na zpracování Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech.

Největší odkaz Jaromíra Švarce stojí však na poli ochrany přírody. Viděl na vlastní oči zánik přírodního bohatství

Obr. 1. Jaromír Švarc na exkurzi Jihočeské pobočky ČBS ve VVP Boletice v roce 2005 (foto: L. Ekrt).

svého regionu a tak velmi aktivně spolupracoval s úředníky v ochraně přírody a snažil se zachránit, co se dalo. Jezdil s nimi společně do terénu, ukazoval jim cenné lokality, učil je poznávat významné druhy rostlin. Díky němu vzniklo mnoho maloplošných zvláště chráněných území, registrovaných lokalit a bylo vyhlášeno mnoho památných stromů. Jeho soupisy významných druhů a lokalit tvoří dodnes základ informací o významných lokalitách v okrese Jihlava a na Dačicku. Nebýt Jaromíra Švarce, nikdo by o řadě cenných lokalit ani nevěděl. Jedním příkladem za všechny může být dnes významné rašelinné prameniště Na Klátově, které objevil náhodně při cestě z jednoho místního šetření. Popularizaci botaniky a osvětě v ochraně přírody věnoval také velkou pozornost, vedl řadu exkurzí pro odbornou i laickou veřejnost, pomáhal při organizaci přírodovědných soutěží pro děti, trval na tom, aby byly vždy k dispozici čerstvě nashrané rostliny k tradiční poznávačce. Od konce 90. let 20.

století se také aktivně podílel na obnovení pravidelné péče o řadu lokalit a díky tomu se nám tyto lokality dochovaly do dnes. Byl dobrovolným strážcem ochrany přírody a členem místních ochránářských spolků.

Pokud bychom měli vybrat jeden druh rostliny, který měl Jaromír Švarc rád a kterému se systematicky věnoval, tak by to byl určitě hořeček český, jehož dramatický ústup viděl během svého života v přímém přenosu. Seznam lokalit hořečku českého, které jím byly zaznamenány, patří k zásadním informacím o rozšíření tohoto druhu v oblasti Českomoravské vrchoviny.

Klasické floristické publikace psal Jaromír Švarc nerad. Přesto je autorem nebo spoluautorem 19 botanických článků a různých průzkumů (viz připojená bibliografie). Publikací úsilí v tomto směru věnoval zejména nejrůznějším popularizačním textům vydávaným v regionálních zpravodajích či novinách (Naše město [Třešť], Město Dačice informuje a Mrákotínský zpravodaj), které informovaly čtenáře o přírodovědných zajímavostech z okolí jejich bydliště.

Průběžně také pořizoval herbář, jehož část (přibližně 800–900 položek) pocházející převážně ze 70. let minulého století je uložena v herbáři Muzea Vysočiny v Jihlavě. Sběry z pozdější doby se bohužel nedochovaly. Vedl také podrobné botanické exkurzní deníky. Pokud kdokoli z botaniků, úředníků nebo studentů potřeboval nějaká data, zhotovil mu pro

danou lokalitu nebo druh opis psaný nádherným učitelským krasopisem. Právě tyto botanické deníky, které jsou uloženy u jeho potomků, tvoří stěžejní část jeho botanické celoživotní práce a doufáme, že budou předány ke zpracování, jelikož obsahují velmi mnoho cenných historických údajů o rostlinách v regionu.

OSOBNÍ VZPOMÍNKY NA JAROMÍRA ŠVARCE

Mírek byl otevřený, přátelský a komunikativní člověk, který měl moc rád mladé lidi a rád s nimi pracoval. „Povinně“ jsme mu museli tykat, přesto že řada z nás byla o několik generací mladší. Šlo to snadno a samo. Ihned po prvním setkání nás bral jako sobě rovné. Vše to nejspíše souviselo s jeho celoživotním učitelováním, s druhými a zejména mladšími lidmi uměl mluvit. S Mirkem se člověk nikdy nenudil. Velmi pěkně a poutavě dokázal demonstrovat rostliny nebo vyprávět o kytkách a různých zajímavých lokalitách současných i už zaniklých. Svým zájmem často „nakazil“ i ty, kteří se o přírodu kolem sebe příliš nezajímali.

Každý z nás, kdo Mirka znal, by mohl vysypat z rukávu řadu nezapomenutelných historek. Například k Mirkovi patřila nezapomenutelná „schopnost“ ztratit se při skupinových exkurzích. Nešlo o špatný orientační smysl, Mírek se ale nedokázal držet ve skupině a museli jsme ho hledat nebo se s ním sejít až při zpáteční cestě. Jet s Mirkem v autě

Obr. 2. Společná fotografie členů výboru Jihočeské pobočky Č(S)BS před budovou Jihočeského muzea v Českých Budějovicích v březnu 1977. 1. řada zleva: J. Švarc, R. Slaba, V. Chán, J. Gazda, A. Albrechtová; 2. řada zleva: V. Skalický, J. Kaisler, R. Kurka, J. Vaněček, S. Kučera (foto: S. Kučera).

Obr. 3. Fotografie herbářové položky hořečku českého sbíraného Jaromírem Švarcem na dnes již neexistující lokalitě u Lovětína (ze sbírek Muzea Vysočiny v Jihlavě) (foto: L. Ekrt).

bylo také nezapomenutelné a velmi často to byl pro spolujezdce adrenalinový zážitek. Prvního autora dodnes trne v zádech při vzpomínce na výjezdění do křižovatky Dačice-Kunžak-Peč. Mírek se nerozhlédl a s ledovým klidem (do obavami naplněné atmosféry, která v autě panovala), jedouc již v křižovatce, se jakoby mimochodem zeptal, zda zprava něco nejede. Nejele! Mírek musel mít velmi pracovitěho a neúnavného automobilového anděla strážného, takže nikdy s námi nehavaroval. Pověstná byla jeho i poněkud výbušná povaha. Uměl se velmi krásně rozčílit, ať už se jednalo o zničení nějaké zajímavé lokality nebo se diskutovalo nějaké ožehavé společenské téma. Vrstevníci a kolegové mu proto žertem doporučovali pravidelné užívání meduňkového čaje. Většinou si však Mirka pamatujeme s úsměvem na rtech a stále s dobrou náladou. A na doporučení meduňkového čaje reagoval opět jen s úsměvem.

Mírek také rád fotografoval a nejen rostliny a krajinu, ale i nás a bylo nádherné, že fotografie, na kterých nás zvěčňoval, nám nezapomněl darovat.

Jak název této vzpomínky napovídá, Mírek patřil ke generaci učitelů-botaniků, kteří nejen přírodopis vyučovali, ale zároveň se dokázali věnovat oblíbenému oboru i za zdi školní budovy. Jeho odchodem se řady, této důležité skupiny regionální floristiky a botaniky vůbec, opět ztenčily.

Posíláme Ti, Mirku, pozdrav do botanického nebe a děkujeme mimo jiné za tuto nádhernou botanickou hádanku, se kterou jsi nás seznámil: „*Quinque sumus fratres, et eodem tempore nati, sunt duo barbatí, duo sunt barba absque creati. Unus et e quinque non est barbatus utrinque.*“¹

PODĚKOVÁNÍ

Za doplnění rukopisu děkujeme M. Jandové, M. Kratochvílové a M. Štechovi. Za informace o položkách v herbáři Muzea Vysočiny v Jihlavě děkujeme J. Juříčkovi. Dík patří také K. Berkové, K. Sommerové a M. Požároví za pomoc při doplnění bibliografie a L. Ekrťovi za poskytnutí fotografií. Jiřímu Danihelkovi děkujeme za zjištění přesného textu říkanky Pět bratří.

POUŽITÁ LITERATURA

- CHÁN V. (ed.) (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda, 16: 1–284.
- ŠVARC J. (2003): Příroda mého dětství. Louky plné květů. – Zpravodaj ČSOP Jihlava, 2/2: 15.
- ŽLŮVA I. (2009): Ad Václav Richter a „Farní kostel sv. Jana Křtitele v Urbanově“. Nenaplněný pokus o vydání 9. čísla Vlastivědného sborníku Třeště a okolí. – Sborník muzejního spolku v Třešti, 1: 3–19.

BIBLIOGRAFIE JAROMÍRA ŠVARCE

Sestavili Petr Lepší a Jiří Juříčka

Nejedná se pravděpodobně o zcela kompletní bibliografii Jaromíra Švarce, některé práce, zejména manuskripty, které Jaromír Švarc napsal, mohou být uloženy na úřadech, jejichž knihovny nejsou zpravidla zpřístupněny. Sloupky a články publikované v denním tisku nebo v různých obecních či městských zpravodajích byly získány z bibliografií okresu Jihlava (Vobr 1988, Fábryová 2003, 2008), z bibliografie uložené v Muzeu Vysočiny v Jihlavě (Růžička 1963–2000), z obsahu článků časopisu Naše Město za roky 1972–1982 (Anonymus 1982) a z excerpce elektronických verzí periodik na internetu. Seznamy jsou řazeny chronologicky.

BIOGEOGRAFICKÉ PŘÍSPĚVKY VĚNOVANÉ JAROMÍRU ŠVARCOVI

- NEUHÄUSLOVÁ Z. (2001): Jubilea členů ČBS. – Preslia, 73: 377–382.
- NEUHÄUSLOVÁ Z. (2007): Jubilea členů ČBS v roce 2006. – Zprávy České botanické společnosti, 42: 339–342.

BIBLIOGRAFIE OBSAHUJÍCÍ VÝČET PUBLIKACÍ JAROMÍRA ŠVARCE

- RŮŽIČKA I. [1963–2000]: Bibliografie botanické literatury ke květeně České Vysočiny. – Ms. [Depon. in: Muzeum Vysočiny Jihlava.]
- ANONYMUS [1982]: Přehled článků a fotografií „Našeho města“ ročníků 1972–1982. – Naše město [Třešť] [1983]: 1–24.
- VOBR J. (1988): Bibliografie okresu Jihlava. – Muzejní a vlastivědná společnost, Státní vědecká knihovna, Brno, 342 p.
- FÁBRYOVÁ J. (2003): Bibliografie okresu Jihlava. Výběr z publikací a článků z let 1989–2000. – Městská knihovna Jihlava, Jihlava, 245 p.
- FÁBRYOVÁ J. (2008): Bibliografie okresu Jihlava. Výběr z publikací a článků z let 2001–2005. – Městská knihovna Jihlava, Jihlava, 131 p.

ČLÁNKY V ODBORNÝCH SBORNÍCÍCH, ČASOPISECH A KNIHÁCH

- ŠVARC J. (1967): Květena v okolí Třeště. – Vlastivědný sborník Třeště a okolí, 1967: 21–23.
- ŠVARC J. (1967): Chráněné rostliny na Třeštsku. – Vlastivědný sborník Třeště a okolí, 1967: 31–34.
- ŠVARC J. (1968): Chráněné rostliny na Třeštsku. – Vlastivědný sborník Třeště a okolí, 1968: 33–36.
- ŠVARC J. (1970): Nález vratičky heřmánkolisté (*Botrychium matricariaefolium* (Retz.) A. Br.) na Třeštsku. – Vlastivědný sborník Vysočiny, Přírodní vědy, 6: 141–142.
- ŠVARC J. (1973): Příspěvek ke květeně Třeštska 1. – Vlastivědný sborník Třeště a okolí, 7: 28–32.
- RŮŽIČKA I. et ŠVARC J. (1976): Nález vstavače osmahlého na Telčsku. – Památky a příroda, 8: 509–510.
- RŮŽIČKA I. et ŠVARC J. (1978): Vstavač osmahlý – *Orchis ustulata* L., nový druh na okrese Jihlava. – Zprávy Československé botanické společnosti, 13/1: 60–61.

¹ Velmi stará hádanka, jejíž autor není znám, ale pravděpodobně to byl již Albertus Magnus (1193–1280). Používá se u květů nebo šípků růže šípkové, kališní lístky mají, nebo nemají, nebo mají jen na jedné straně vyvinuty tzv. přívěsky („vousy“). Volný překlad textu by zněl: „Pět bratří se společně narodilo, dva z nich vousatí, dva bez vousů a jeden z pěti má vousy jen na jedné straně.“

- PROCHÁZKA F., ŠVARC J. et VANĚČKOVÁ L. (1998): Nová lokalita plavuníků (*Diphasiastrum*) v jihovýchodních Čechách. – Vlastivědný sborník Vysočiny, Přírodní vědy, 13 (1997): 283–286.
- ČECH L., HLAVÁČ V., JANDOVÁ M., RUSCHKOVÁ K., ŠUMPICH J., ŠVARC J. et TOMAN A. (2001): Zvláště chráněná území okresu Jihlava. – Okresní úřad Jihlava, 80 p.
- ŠVARC J. (2003): Přírodní památka Dubová stráň. – Dačický vlastivědný sborník, 2: 187–192.
- ŠVARC J. (2003): Vegetace přírodní památky Toužinské stráň. – Dačický vlastivědný sborník, 2: 193–202.
- CHÁN V., RŮŽIČKA I., LEPŠÍ P., BOUBLÍK K., DOLEŽAL P., EKRT L., HOFHANZLOVÁ E., LEPŠÍ M., LIPPL L., ŠTECH M., ŠVARC J. et ŽÍLA V. (2005): Floristický materiál ke květeně Dačicka. – Acta rerum naturalium, 1: 17–44.
- ŠVARC J. et ČECH L. (2008): *Moneses uniflora* (L.) A. Gray., *Pseudolysimachion maritimum* (L.) Á. Löve et D. Löve – In: HADINEC J. et LUSTYK P. (eds), Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VII: 293, 308, Zprávy České botanické společnosti, 43.
- MANUSKRIPTY (INVENTARIZAČNÍ PRŮZKUMY, ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY APOD.)**
- ŠVARC J. (1992): Luh u Rancířova. – Ms. [Depon. in: OŽP Městský úřad Dačice.]
- ŠVARC J. (1996): *Gentianella bohemica* – lokality na Jihlavsku. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, RP Havlíčkův Brod.]
- ŠVARC J. (1996): Inventarizační průzkum PP Bukovské rybníčky. – Ms., 11 p. [Depon. in: AOPK ČR, RP Havlíčkův Brod.]
- ŠVARC J. (1996): Inventarizační průzkum PP Jezdovické rašeliníště. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, RP Havlíčkův Brod.]
- ŠVARC J. (2000): Inventarizace současného stavu vegetace a flory Doupského rybníka a jeho litorálu. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR.]
- KRÁLOVÁ M., RUXOVÁ A., ŠVARC J. et TOMAN M. (2004): PR Velký Pařezitý – zpráva za rok 2004. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR.]
- ČLÁNKY V OBECNÍCH NEBO MĚSTSKÝCH NOVINÁCH A ZPRAVODAJÍCH**
- Ve starších ročnících časopisu Naše město je Jaromír Švarc zkracován na „jš“. V seznamu starších ročníků není uveden rozsah stránkování, ale pouze rok nebo ročník a číslo časopisu (u mladších je rozsah stran uveden vždy za dvojtečkou).
- ŠVARC J. (1972): Kam za odpočinkem. – Naše město [Třešť], 1972/1.
- ŠVARC J. (1972): Tři kilometry od města je prales. – Naše město [Třešť], 1972/4.
- ŠVARC J. (1973): Předjaří. – Naše město [Třešť], 1973/3.
- ŠVARC J. (1973): Duben – měsíc lesů. – Naše město [Třešť], 1973/4.
- ŠVARC J. (1973): Další chráněná území na Velkém Špičáku. – Naše město [Třešť], 1973/7–8.
- ŠVARC J. (1973): V zimě na houby. – Naše město [Třešť], 1973/12.
- ŠVARC J. (1974): Nelednový leden. – Naše město [Třešť], 1974/3.
- ŠVARC J. (1974): Bučiny v roštýnské oboře. – Naše město [Třešť], 1974/7–8 (příl.).
- ŠVARC J. (1974): Dřípatka horská. – Naše město [Třešť], 1974/7–8 (příl.).
- ŠVARC J. (1974): Dvě vycházky do okolí Třeště. – Naše město [Třešť], 1974/7–8 (příl.).
- ŠVARC J. (1974): Mládě výra velkého. – Naše město [Třešť], 1974/7–8 (příl.).
- ŠVARC J. (1974): Nejskromnější rostliny. – Naše město [Třešť], 1974/12.
- ŠVARC J. (1975): Člověk a les. – Naše město [Třešť], 1975/4.
- ŠVARC J. (1975): Nová publikace o Špičáku. – Naše město [Třešť], 1975/4.
- ŠVARC J. (1975): Léčivky našeho okolí [úvod, řebříček obecný, kostival lékařský, lopuch plstnatý, puškovec obecný]. – Naše město [Třešť], 1975/7–8, 9, 10, 11.
- ŠVARC J. (1976): Léčivky našeho okolí [podběl obecný, mochna nátržník, třezalka tečkovaná, růže šípková]. – Naše město [Třešť], 1976/1, 2, 7–8, 10.
- ŠVARC J. (1976): Pro ochranu vzrostlé zeleně. – Naše město [Třešť], 1976/7–8.
- ŠVARC J. (1976–1982): Význačná meteorologická data z Třeště v r. 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982. – Naše město [Třešť], 1976/7–8; 1977/2; 1978/3; 1979/2; 1980/2; 1981/4; 1982/2.
- ŠVARC J. (1977): Devatenáct let ochrany rostlin. – Naše město [Třešť], 1977/4.
- ŠVARC J. (1977): Naše orchideje. – Naše město [Třešť], 1977/4. [i s lokalitami orchidejí]
- ŠVARC J. (1977): Chceme mít Třešť krásnější? – Naše město [Třešť], 1977/10.
- ŠVARC J. (1978): Zamyšlení ke Dni ptactva. – Naše město [Třešť], 1978/4.
- ŠVARC J. (1978): Oheň – pomocník nebo škůdce. – Naše město [Třešť], 1978/4.
- ŠVARC J. (1978): Zlatý květ kapradí. – Naše město [Třešť], 1978/7–8.
- ŠVARC J. (1978): Zelený metuzalém. – Naše město [Třešť], 1978/10.
- ŠVARC J. (1979): Smrk bohatýr. – Naše město [Třešť], 1979/1.
- ŠVARC J. (1979): Tři březnová překvapení. – Naše město [Třešť], 1979/3.
- ŠVARC J. (1979): Měsíc zeleného království. – Naše město [Třešť], 1979/4.
- ŠVARC J. (1979): Nevypalujte starou trávu. – Naše město [Třešť], 1979/4.
- ŠVARC J. (1979): Turistická publikace o našem okolí. – Naše město [Třešť], 1979/5.
- ŠVARC J. (1979): Za krásou květů. – Naše město [Třešť], 1979/7–8.
- ŠVARC J. (1979): Šestinohý krejčí – zobonoska. – Naše město [Třešť], 1979/7–8.
- ŠVARC J. (1979): Chodíme na houby. – Naše město [Třešť], 1979/9.

- ŠVARC J. (1979): Okáč prosíčekový. – Naše město [Třešť], 1979/11.
- ŠVARC J. (1979): Z červeného seznamu. – Naše město [Třešť], 1979/12.
- ŠVARC J. (1980): Čarověníky na bříze. – Naše město [Třešť], 1980/2.
- ŠVARC J. (1980): Český svaz ochránců přírody. – Naše město [Třešť], 1980/1.
- ŠVARC J. (1980): Z červeného seznamu. – Naše město [Třešť], 1980/3.
- ŠVARC J. (1980): Skromná a přehlížená. – Naše město [Třešť], 1980/7–8.
- ŠVARC J. (1980): Znáte to u Broumu? (Rybník u Bukové, významná botanická lokalita.). – Naše město [Třešť], 1980/7–8: 3.
- ŠVARC J. (1980): Náprstník červený. – Naše město [Třešť], 1980/9.
- ŠVARC J. (1980): Křemenáč – šlechta mezi houbami. – Naše město [Třešť], 1980/10.
- ŠVARC J. (1980): Máme rádi přírodu – často jen slovy. – Naše město [Třešť], 1980/12.
- ŠVARC J. (1981): Najdou labutě na Třeštsku hnízdiště? – Naše město [Třešť], 1981/7–8: 8.
- ŠVARC J. (1981): Kam z Třeště po turistických značkách? – Naše město [Třešť], 1981/7–8 (příl.): 5.
- ŠVARC J. (1981): Zvuk léta. – Naše město [Třešť], 1981/9.
- ŠVARC J. (1981): I v zimě příroda žije. – Naše město [Třešť], 1981/12.
- ŠVARC J. (1982): Bude třeba chránit i houby? – Naše město [Třešť], 1982/3.
- ŠVARC J. (1982): Moravská Dyje v číslech. – Naše město [Třešť], 1982/5.
- ŠVARC J. (1982): Vraní oko. – Naše město [Třešť], 1982/6.
- ŠVARC J. (1982): Za krásami přírody. – Naše město [Třešť], 1982/7–8.
- ŠVARC J. (1982): Měsíčnice vytrvalá (na Velkém Špičáku). – Naše město [Třešť], 1982/7–8: 42.
- ŠVARC J. (1982): Nová chráněná území na Jihlavsku. – Naše město [Třešť], 1982/10: 55.
- ŠVARC J. (1982): Chráněná území Jihlavsko: Bukovské rybníčky. – Naše město [Třešť], 1982/11: 63.
- ŠVARC J. (1982): Chráněná území Jihlavsko: Štamberk a kamenné moře. – Naše město [Třešť], 1982/12: 73.
- ŠVARC J. (1983): Velký Špičák. – Naše město [Třešť], 1983: 4, 10.
- ŠVARC J. (1983): Loučky. – Naše město [Třešť], 1983: 20.
- ŠVARC J. (1983): Klučí. – Naše město [Třešť], 1983: 27, 33.
- ŠVARC J. (1983): Rašeliniště Kaliště. – Naše město [Třešť], 1983: 43.
- ŠVARC J. (1983): Atlas zajímavostí naší přírody. Krásný, ale nebezpečný oměj pestrý. – Naše město [Třešť], 1983/9: 52.
- ŠVARC J. (1983): Roštejská obora. – Naše město [Třešť], 1983: 53.
- ŠVARC J. (1983): Rybník Zhejral. – Naše město [Třešť], 1983: 59.
- ŠVARC J. (1983): Mrhatina. – Naše město [Třešť], 1983: 65.
- ŠVARC J. (1983): Rašeliniště Loučky. – Naše město [Třešť], 1983: 71.
- ŠVARC J. (1984): Atlas zajímavostí naší přírody. Rosnatka okrouhlostá. – Naše město [Třešť], 1984.
- ŠVARC J. (1984): Bažantka. – Naše město [Třešť], 1984: 5.
- ŠVARC J. (1984): Hojkovské rašeliniště. – Naše město [Třešť], 1984: 17.
- ŠVARC J. (1984): Jechovec. – Naše město [Třešť], 1984: 35.
- ŠVARC J. (1984): Další chráněné přírodní výtvořy. – Naše město [Třešť], 1984: 45.
- ŠVARC J. et MAŠÁT J. (1984): Bukovské rybníčky. Chráněná území Jihlavsko. – Kulturně osvětové pořady města Jihlavy, 1984/10: 5.
- ŠVARC J. et MAŠÁT J. (1984): Štamberk a Kamenné moře. Chráněná území Jihlavsko. – Kulturně osvětové pořady města Jihlavy, 1984/6: 5.
- ŠVARC J. et MAŠÁT J. (1984): Rybník Zhejral. Chráněná území Jihlavsko. – Kulturně osvětové pořady města Jihlavy, 1984/4: 6.
- ŠVARC J. et MAŠÁT J. (1984): Rašeliniště Bažantka. – Kulturně osvětové pořady města Jihlavy, 1984/9: 6.
- ŠVARC J. et MAŠÁT J. (1984): Mrhatina. Chráněná území Jihlavsko. – Kulturně osvětové pořady města Jihlavy, 1984/5: 6.
- ŠVARC J. (1985): Atlas zajímavostí naší přírody. – Naše město [Třešť], 1985: 11, 19, 27, 32, 49, 69, 75, 88.
- ŠVARC J. (1986): Atlas zajímavostí naší přírody. – Naše město [Třešť], 1986: 55, 63, 70, 80.
- ŠVARC J. (1987): Atlas zajímavostí naší přírody. – Naše město [Třešť], 1987: 16, 72.
- ŠVARC J. (1987): Ničit vodu je totéž jako ničit samotný život. – Naše město [Třešť], 1987: 57–58.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Nad Hladovským rybníkem. – Naše město [Třešť], 2000/1: 11.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Zvláště chráněné druhy rostlin našeho okresu. – Naše město [Třešť], 2000/2: 23.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Štamberk a kamenné moře. – Naše město [Třešť], 2000/3: 37.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Pták roku 2000 – Ledňáček říční. – Naše město [Třešť], 2000/4: 51.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Chráněné druhy rostlin. – Naše město [Třešť], 2000/5: 67.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Přírodní památka – Jezdovické rašeliniště. – Naše město [Třešť], 2000/6: 82.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Léto s chráněnými druhy rostlin. – Naše město [Třešť], 2000/7–8: 99.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Zvláště chráněné a vzácné druhy rostlin. – Naše město [Třešť], 2000/9: 119.

- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Regionálně ohrožené obecně chráněné druhy rostlin. – Naše město [Třešť], 2000/10: 137.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Mrkve. – Naše město [Třešť], 2000/11: 156.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Ochrana přírody na Jihlavsku. Kvítek z teplejších krajů. – Naše město [Třešť], 2000/12: 173.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Pozoruhodné rostliny na Mrákotínsku [1]. – Mrákotínský zpravodaj, 2000/3: 8.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2000): Pozoruhodné rostliny na Mrákotínsku [2]. – Mrákotínský zpravodaj, 2000/4: 7.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku: Doupský rybník. – Naše město [Třešť], 30/1: 5.
- ŠVARC J. et JANDOVÁ M. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku – přírodní památka Míchova skála. – Naše město [Třešť], 30/2: 29.
- ŠVARC J. (2001): Ochrana přírody tentokrát nejenom na Jihlavsku. – Naše město [Třešť], 30/3: 50.
- ŠVARC J. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku: Přírodní rezervace Luh u Telče. – Naše město [Třešť], 30/4: 70.
- ŠVARC J. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku: Pták roku 2001: Kavka obecná. – Naše město [Třešť], 30/5: 91.
- ŠVARC J. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku: Ještěnice. – Naše město [Třešť], 30/6: 111.
- ŠVARC J. (2001): Ochrana přírody na Jihlavsku: Plavuně. – Naše město [Třešť], 30/7: 130.
- ŠVARC J. (2001): Zvláště chráněná území na Mrákotínsku [PR Štamberk a kamenné moře]. – Mrákotínský zpravodaj, 2001/2: 6–7.
- ŠVARC J. (2001): Zvláště chráněná území na Mrákotínsku [PR Mrhatina]. – Mrákotínský zpravodaj, 2001/3: 6.
- ŠVARC J. (2001): Zvláště chráněná území na Mrákotínsku [PP Horní Nekolov]. – Mrákotínský zpravodaj, 2001/4: 6.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Rybník Březina. – Naše město [Třešť], 31/2: 34.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Přírodní památka Na skalce. – Naše město [Třešť], 31/8: 180.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Přírodní památka Čertův hrádek. – Naše město [Třešť], 31/9: 207.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Vzácné plavuníky na Vysočině. – Naše město [Třešť], 31/10: 240.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Vílanecké rašeliniště. – Naše město [Třešť], 31/11: 262.
- ŠVARC J. (2002): Ochrana přírody na Jihlavsku: Nad Pekárkovými. – Naše město [Třešť], 31/12: 286.
- ŠVARC J. (2003): Ochrana přírody na Jihlavsku: Pod Štolejnou. – Naše město [Třešť], 32/3: 56.
- ŠVARC J. (2003): Ochrana přírody na Jihlavsku: Přírodní památka Lukšová. – Naše město [Třešť], 32/5: 111.
- ŠVARC J. (2003): Ochrana přírody na Jihlavsku: Na Klátově – pozoruhodný mokřad. – Naše město [Třešť], 32/8: 188.
- ŠVARC J. (2003): Příroda mého dětství. Louky plné květů. – Zpravodaj ČSOP Jihlava, 2/2: 15.
- ŠVARC J. (2004): Kozlíček kýlnatý roste i v Dačicích. – Město Dačice informuje, 2004/6: 9.
- ŠVARC J. (2008–2010): Význačná meteorologická data Třeště v roce 2007, 2008, 2009. – Naše město [Třešť], 37/2: 19; 38/3: 7; 40/4: 26.